

Från år 1827 finns en karta över enskiftet i Ö. Tuzelstad. 1832 ägde utflyttningen av gårdarna rum. För att besluta om en jordlott, som äges av byn men som är utarscuderad, sammankallas bystämmen var femte år. Aldermansgillet är bortalagt men ersättes ibland av andra festsfigheter. Traditionella bystämmen upplöstes före 1895. Bystämman finns fortfarande kvar. Bykonst förvaras hos äldermannen men byhandlingarna fördes vid en eldsrads. Andelsföreningar har inte ersatt det gamla byalaget. En kräkförening bildades 1908 och en kyrkförening, som är gemensam med Hamnas, tillkom 1905.

På 1850-talet började man att mätgla jorden, men mätgeln ersattes ganska snart av kalken. (Ordspråk: "Mätgling ger rika frälstar men fattiga barn"). Ett kalkbruk fanns i Ö. Tommarp, Holigen på 1870-talet. Mjölkproduktionen ökade på 1870-talet. Privata mejerier fanns på Tuzelstads Nygård (Gårsta) och Tuzel-

stadsgården. På 1890-talet byggdes andelsmejeriet i Hammuntrog. Sockerbetsodlingen började 1894. Till 1896 sändes betna till sockerfabriken i Staffanstorps, därefter till Ystad. På 1890-talet började man med rördikning. Sjukifte är troligen ännu den vanliga växtföljdsordningen i Tugelstorp: höstbädd, betor, korn, vall, vall, havre, träda.

1899 köpte H.S fader en radsävningsmaskin. Samma år kom självaulläggarer, 1907 tröskan, 1910 själlobindaren och 1921 traktorn (i bolag). 1948 började man använda skördetröskan. Före enskiftet fanns mest ängsmark, men omedelbart efter skiftet började uppodlingen på allvar.

Toningspliktighet till Tugelstadsgården upplöste före 1871.

Mellan o. 1870-talet och 1910 fanns en möbel-fabrik, som startades av en man vid namn Håkansson och som exporterade möbler bl. a. till Berlin. Många

ungdomar har övergått till industriarbete, särskilt i Tomelilla. Personer, som äro födda på 1870-talet, har i stor utsträckning emigrerat.

1879 fick en gård, som låg hos H:s fader, i årslön 100 kronor + en valmuskostym. Håkansson, som startat möbelfabriken, uppmättade o. 1900 den första handelsboden i Tugelstad. Tidigare hade det varit tradition att hela familjen för till Ystad en gång om året för att handla kläder.

H:s gård ombyggdes 1897. Boningsstängare uppfördes av tegel med papptak, vilket nu har ersatts av eternittak. Uthuset byggdes av gjuten murar och ursprungligen halvtak. Den äldre gårdens uppfördes 1832 med boningsstängare. Isoliken av trästen och uthuset antagligen av gråsten. De flesta triga gårdarna var "klinclius". Egna hem finns inte.

Då H:s fader 1880 gifte sig, var de gamla allmogemöblerna försvunna, okänt när. I hans hem fanns

tapeter och gardiner samt köksspis vid sidan om kakel-
ugnen (bitäggaren). I en annan gård installerade
man inte köksspis förrän o. 1930. I H.s farfars hem
användes stoligen kopparkärl på krefot. Farfadern be-
gagnade alltid korvsked, vid måltiderna.

1892 fick även säterierna och patronaten väg-
lagningsskyldigheter. O. 1923 förbygd vägdistriktet (ett
är de första i Sverige) vägarna. Tidigare hade Tugelstad
haft väglagningsskyldighet i Krårrestad och Tugel-
storp i Tugelstad. På H.s farfars tid använde man
bolkterragnar med läderremssäten, sedan kom vagnar
med fjäderade säten. På 1880-talet började man med
fjädervagnar, o. 1910 kom viktoriaragnen och o. 1920
bilarna. De första cyklarna kom på 1880-talet.

Tunan "Ystads Allehanda" fr o. 75 är sedan
utgavs prenumererade man på "Aftonbladet". See hem
hade då en gemensam tidning. O. 1910 hade varje
hem egen tidning, i allmänhet "Ystads Allehanda"

och "Cimbrikanusbladet" (nu nedlagt).

H:s fader gick i skolan för en lärare vid namn Johansson, som tidigare varit soldat. Det gamla skolluset låg på samma plats som det nuvarande. O. 1908 infördes njuårig folkskola. Under 1900-talet första årtionden besöktes folklärskolor ganska allmänt. Först på senare år har det blivit allt vanligare med realskoleexamen.

O. 1908 upplätade husförhören, som då inte längre var obligatoriska, för kyrkolivets Borgstäm. Skyldigheten att betala kunde till prästen upplätade på 1880-90-talen. Samtidigt ankreos grundskatten, men i samband med försärets utökning höjdes fastighets-skatten. H. minns krumor som "gått i kyrke" men inte kyrkogångsgillen. Det var inte tillåtet för en kruma att korsa en väg från hon gått kyrkogång. Ett fåtal frityrkliga finns.

På 1880-talet uppstod högkonjunktur efter

1870-71 års krig, liksom under och efter första världskriget. 1917 och 1927 var dåliga år för lantbruket men goda för industrien. Industrikrisen o. 1930 hade återverkningar även på lantbruket.

På 1830-40-talet beviljades ett lån till H:s gård med fjorton borgensmän och 14% ränta. 1876 såldes $\frac{1}{3}$ av gården för 4000 daler. Köpet gick emellertid tillbaka.

Handlingar beträffande H:s gård finns bevarade från 1700-talet. Någon kan spåras tillbaka till 1710. 1757 skatteköptes gården.